

УДК 687.53

Шмегельська Ю. В.

Київський національний університет
культури і мистецтв

ВПЛИВ БІОНІЧНИХ ФОРМ НА ПРИНЦИП ФОРМОУТВОРЕННЯ ЗАЧІСОК

Шмегельська Ю. В. Вплив біонічних форм на принцип формоутворення зачісок. У статті подано коротку хронологічну довідку про еволюцію біоніки як науки на етапі її початкового розвитку. Окремлено перспективу реалізації подальшого впровадження біодизайнерських можливостей у науково-технічний процес в контексті сучасних соціокультурних явищ та наукових досліджень. Увагу звернено на недостатньо досліджену проблему естетичного характеру, пов'язану з використанням біоформ при створенні зачісок різного призначення. Порівнюються природні форми та їх тектоніка при формоутворенні побутових та видовищних зачісок. У процесі дослідної роботи з'ясовується, що форми природи є одним із ефективних джерел, котрі сприяють розвитку фантазії, яку майстер втілює при створенні зачісок. Простежуються можливості використання живої природи у вирішенні формоутворення зачісок, які дають цікаві результати для самовираження, самореалізації, для розкриття нових цікавих ідей шляхом створення неординарних зачісок, а також мають значний вплив на сучасну індустрію моди через міжнародні та вітчизняні конкурси і фестивалі перукарського мистецтва.

Ключові слова: біоніка, біоформи, дизайн, зачіска, формоутворення, мистецтво.

Шмегельская Ю. В. Влияние бионических форм на принцип формообразования причёсок. В статье дана краткая хронологическая справка об эволюции бионики как науки на этапе ее начального развития. Определены перспективы реализации дальнейшего внедрения биодизайнерских возможностей в научно-технический процесс в контексте современных социокультурных явлений и научных исследований. Внимание обращено на малоисследованную проблему эстетического характера, связанную с использованием биоформ при создании причёсок разного назначения. Сравняются природные формы и их тектоника при формообразовании бытовых и зрелищных причёсок. В процессе исследовательской работы выясняется, что формы природы являются одним из эффективных источников, которые способствуют развитию фантазии, воплощаемой мастером при создании причёсок. Прослеживаются возможности использования живой природы в решении формообразования причёсок, которые дают интересные результаты для

самовыражения, для раскрытия новых идей путем создания неординарных причёсок, а также оказывают значительное влияние на современную индустрию моды через международные и отечественные конкурсы и фестивали парикмахерского искусства.

Ключевые слова: бионика, биоформы, дизайн, причёска, формообразование, искусство.

Shmegel'skaya Y. Influence of bionic forms on the principle of the formation of hairstyles. The article presents a brief chronological certificate on the evolution of bionics as a science at the stage of its initial development. The prospect of realization of further introduction of biodesign opportunities in the scientific and technological process, in the context of modern socio-cultural phenomena and scientific researches is outlined. Attention is drawn to the insufficiently studied problem of aesthetic nature associated with the use of bioforms when creating hairstyles for various purposes. Natural forms and their tectonics are compared in the formation of household and spectacular hairstyles. In the process of research, it is highlighted that the forms of nature are one of the effective sources that contribute to the development of fantasy, which the master embodies when creating hair. Possibilities of using wildlife are discernible in the decision shaping of hairstyles, which give interesting results for self-expression, self-realization, to reveal new interesting ideas by creating unusual hairstyles, and also have a significant influence on the modern fashion industry through international and national competitions and festivals of hairdressing art.

Formulation of the problem. At all times, the pursuit of development, perfection, and expansion of its own abilities remain relevant to mankind thanks to the achievements and resources of nature. Over the past decades, more and more bioforms have influenced everything created by people from the possibility of introducing into large-scale industrialization to the use of bionic forms in art.

Such an approach requires the active development of modern scientific design tools, which have developed at the junction of fundamental and applied sciences and art. One of these types is the art of creating household and spectacular hairstyles.

At the same time, the relevance is also due to the lack of research on the practical implementation of new methods of designing and performing hairstyles of different classification using natural forms that would contribute to increasing the domestic competitiveness of the Ukrainian fashion industry at the world level.

Instead, traditional hairstyle technologies have not lost their relevance. We can assume that when used in combination with the latest formations with the help of bionics, new interesting new solutions are emerging that require the modern fashion industry in connection with the demand for fashion shows, national competitions of professional orientation, exhibitions and international festivals of hairdressing Art, fashion and beauty.

The purpose of the article is: to investigate the concept of bionics; To carry out a comparative analysis of artistic design of hairstyles for different purposes based on the use of the laws of bionics; Trace the relationship of hairstyles with the development of the modern fashion industry, which manifests itself in the perception of beauty and creativity on the scale of transformation of the external and inner world of personality.

Results. Throughout history, people in their activity consciously or intuitively turned to the wildlife, which

Рецензент статті: Дихнич Л. П., кандидат історичних наук, доцент кафедри індустрії моди, Київський національний університет культури і мистецтв

helped her to solve a variety of problems. Another well-known Greek philosopher, Democrit (460–379 BC), wrote: “From the beasts, we learned the most important things by the way of imitation, namely, as the spider’s students imitating it in the weaving industry, we are the apprentices of the swallow in the building of the dwelling ...” [3, p. 20].

For the first time the “bionics” as a term was proposed in 1958 by D. Stil. Bionics, biomimetics or biomimicry are defined as the use of biological methods and structures for the development of engineering solutions and technological methods.

Bionics – At the present stage, this is a scientific direction that explores the structures and forms, tectonic structures and technological processes of wildlife and their use in technology, architecture and design.

In the context of our study is important that exploring the field where apparent bionic basis, we can note that they found many examples, but the most significant are examples of architecture, painting, music, dance, fashion design and design decision composite construction hairstyles. Work on the composition of a hairstyle is a process of individual designer imaginative thinking. This type of activity requires a specialist in taste and intuition. When designing, the artist has the opportunity to express himself and reveal his creative potential, to reflect his attitude towards the world, his outlook and artistic taste. Working on such hairstyles, the designer is constantly looking for new and original, experimenting with the shape, color, texture.

Exploring the theme, we can say that through the use of inorganic forms of wildlife and had many forms of everyday hairstyles that are primarily intended for daily wear, the holiday destination and mass consumption, such hairstyles include casual, evening and bridal. Intuitively or comprehensively masters of hairdressing art created a well-known folk hair follicle shell that basically resembles a natural creation. Modern hairstyles with braided hair are called – colic, fish tail and visual comparison reveals to us the similarity with the objects of nature. Laying hair in waves is compared with the changing sea waves. The female haircut cascade is associated with the waterfall, as well as the male haircut hedgehog – with a small beast with prickly needles, and a hairstyle with shallow hair is often compared to a sheep or a ram.

Comparing domestic hairstyles with spectacular, we focus on their main goal – to convey the idea of the author’s intention to the viewer. Outstanding hairstyles do not have limits, they are eclectic, fantasy and extraordinary. For some masters, the inexhaustible source of inspiration for creating spectacular hairstyles is living creatures. Such eclectic hairstyles are successfully interpreted by professional craftsmen in the form of various animals, birds, fish, insects, flowers and trees.

Conclusions. Consequently, the study leads to the claim that the use of nature in the process of artistic construction of household or spectacular hairstyles develops imagination, awakens creative thought, forcing to think, seek, and learn the laws of nature.

Therefore, in their professional activity, designers have the opportunity to study the nature of the form and select the most interesting ones in order to simulate them in their works in the future, emphasizing the main idea, developing compositional construction and means of technological realization, manufacturing of decorative elements, and selection of clothes, Accessories and makeup. It is taking into account these peculiarities and taking into account the basis of bioforms, domestic or

spectacular hairstyles in a holistic way will look finished. Thus, we see that the development of hairdressing art in the modern fashion industry is closely linked with the process of studying bionic characteristics of wildlife and their embodiment in the composition of hairstyles.

Keywords: bionics, bioformy, design, hair, forming art.

Постановка проблеми. В усі часи актуальними для людства залишалися прагнення розвитку, досконалості, розширення власних можливостей завдяки здобуткам та ресурсам природи. Протягом останніх десятиліть усе більше біоформи впливають на все, що створює людина: від можливості впровадження в масштабну індустріалізацію до використання біонічних форм у мистецтві.

Такий підхід потребує активного освоєння сучасних наукових засобів проектування, що склалися на стику фундаментальних та прикладних наук і мистецтва. Одним із таких видів є мистецтво створення побутових та видовищних зачісок.

У той же час актуальність зумовлена ще й відсутністю досліджень щодо практичної реалізації нових методик проектування та виконання зачісок різної класифікації за допомогою природних форм, які б сприяли підвищенню вітчизняної конкурентоспроможності української індустрії моди на світовому рівні.

Натомість традиційні технології створення зачісок не втратили своєї актуальності. Ми можемо припустити, що, при їх використанні у поєднанні з новітніми формоутвореннями за допомогою біоніки, утворюються нові цікаві неординарні рішення, яких потребує сучасна індустрія моди у зв’язку з затребуваністю для модних показів, вітчизняних конкурсів професійного спрямування, виставок та міжнародних фестивалів перукарського мистецтва, моди і краси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні питання формоутворення в дизайні та одязі на основі біоніки були яскраво висвітлені в публікаціях сучасних наукових досліджень наступних авторів: Ю. С. Лебедевої, О. М. Шандренко, Т. В. Ніколаєвої, Н. М. Чугая, М. В. Лапутіної, М. Ю. Абрамчука, В. П. Мироненка, Ю. І. Коршуна. Що стосується зарубіжних досліджень, то в область біонічного проектування свій вагомий вклад внесли Філіп Старт, Луїджі Колані, Александро Мандіні.

Один із значних навчальних закладів, Європейський інститут дизайну в Мілані, розробляє численні дизайн-проекти, концепції, акцентуючи увагу на вивченні біологічних структур живої природи. Зацікавленість біоформами збагачує творчий потенціал дизайнерів [7].

Проблема застосування біоформ у процесі моделювання зачісок є новою, до її вирішення не зверталися теоретики, тому, на жаль, літератури, яка б висвітлювала аспекти біоніки у формоутворенні зачіски, обмаль. А от зачіску як елемент системи авангардного костюма досліджувала О. В. Яким-

чук; видовищну зачіску як частину сучасного іміджу — Є. В. Федорова; тему формування умінь комп'ютерного моделювання у майбутніх фахівців-дизайнерів зачіски та макіяжу розкрила І. П. Борщ. Специфіка застосування біоформ у процесі побудови зачіски потребує окремого розгляду й узагальнення.

Мета статті: дослідити поняття біоніки; здійснити порівняльний аналіз художнього проектування зачісок різного призначення на основі використання закономірностей біоніки; простежити взаємозв'язок зачісок з розвитком сучасної індустрії моди, що виявляється у сприйнятті краси та креативності в масштабі трансформації зовнішнього та внутрішнього світу особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Протягом усієї історії людина у своїй діяльності свідомо чи інтуїтивно зверталась до живої природи, котра допомагала їй вирішувати найрізноманітніші проблеми. Ще відомий грецький філософ Демокріт (460–379 рр. до н. е.) писав: «Від звірів ми шляхом наслідування навчилися найважливіших справ, а саме, як учні павука, наслідуючи його в ткацькому ремеслі, ми учні ластівок у будівництві житла...» [3, с. 20].

Під час розкопок Гольєфельської печери у Швабських Альпах були знайдені знаряддя первісних людей. Дослідження показало, що першим ріжучим елементом був гострий камінь, який нагадував гострий зуб ведмеда. У рабовласницьких державах, як свідчать археологічні дані, працювали плугами старокитайської конструкції, котрими рили землю, як свиня чи кріт, не роблячи борозни і не перевертаючи землі. Аналізи форм і принципів дії інших древніх знарядь праці також показали, що за своєю конструкцією і функціями вони значною мірою схожі на активні органи звірів [4, с. 16]. Завдячуючи історичним відомостям, ми пізнаємо природне формоутворення з початкової ланки його розвитку.

Також, досліджуючи тему біоніки, потрібно згадати видатного вченого та винахідника Леонардо да Вінчі, який шукав принципи дії рухомих механізмів тварин, щоби потім будувати на них машини. У XVII ст. аналогія доводиться до абсолютної цілі — створення штучної автоматичної тварини. Вихідним було положення: природою вже створені у тваринному світі найдосконаліші механізми, що втілені в таких самих досконалих формах. Птахи мають чудовий літальний апарат у вигляді крил, рибам природа надала апарати для плавання — хвіст та плавці. Відомо: політ птахів або плавання риб надихнули великого художника, механіка та інженера на думку про перші планери. Здавалось, що достатньо відтворити механізм руху пташиних крил — і літальний апарат буде створено. Але загальний рівень науки та техніки того часу був таким, що ідею цю неможливо було втілити [5, с. 121]. Аналізуючи історію, слід зазначити, що зв'язок із природою наших предків має багаті історичні передумови і відіграє вагомий роль для майбутніх поколінь у дослідженні біоформ для застосування не тільки в теорії, але й на практиці.

Уперше «біоніка» як термін була запропонована 1958 року Д. Стілом. Біоніка, біоміметика або біомімікрія визначаються як використання біологічних методів та структур для розробки інженерних рішень та технологічних методів. Згідно з В. Мартеком, використання технологічних методів різноманітних видів живої природи є беззаперечно корисним для розробки штучних методів, тому що живі організми, включаючи флору і фауну, пристосувалися до вузькоспеціалізованих екологічних ніш і під еволюційним тиском були розроблені ефективні методи використання даних ресурсів [8, с. 125].

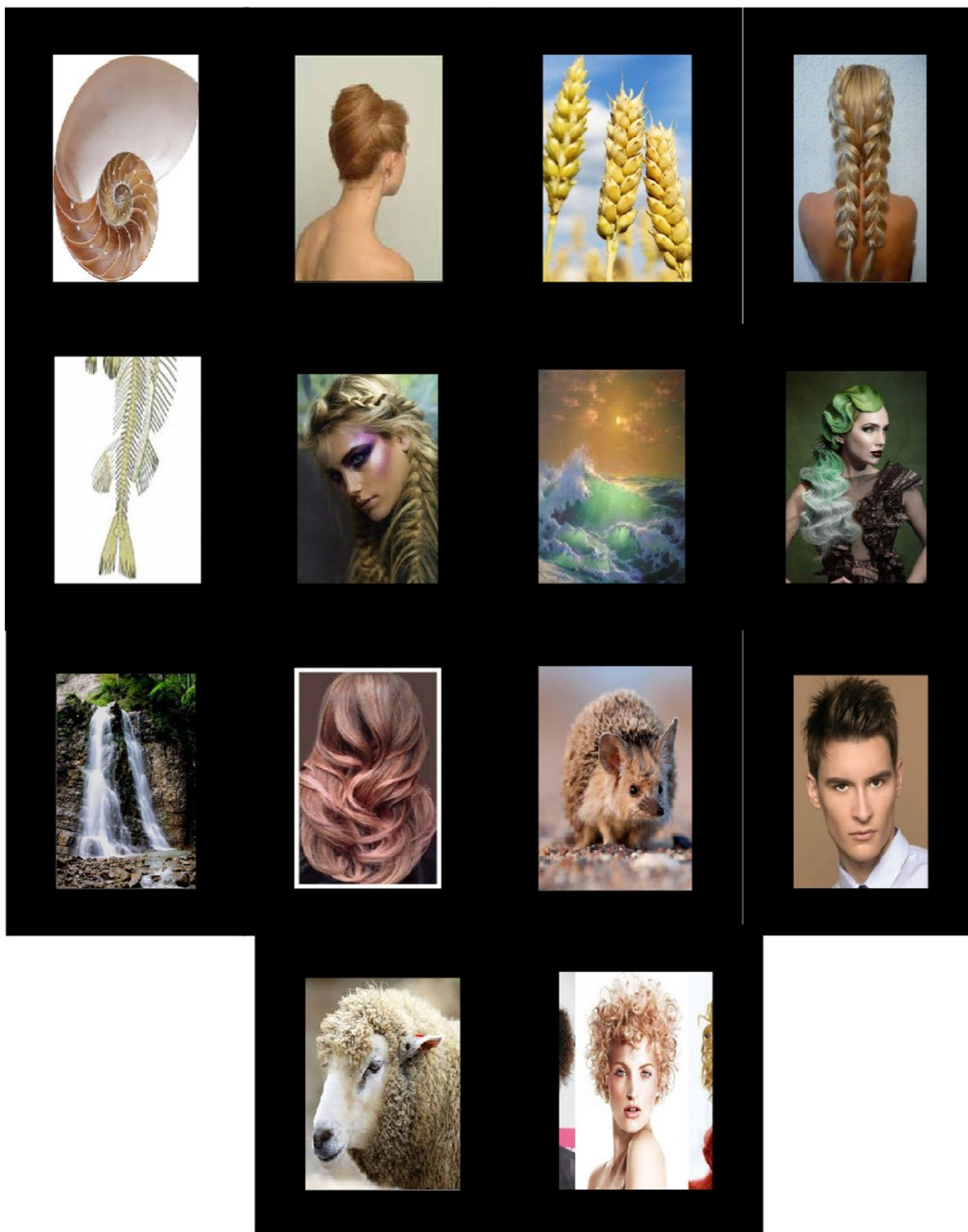
Офіційно свою назву біоніка як науковий напрям отримала на міжнародному симпозіумі в Дейтоні (США), який проходив 13 вересня 1960 року, в день відкриття першого американського симпозіуму на тему: «Живі прототипи штучних систем — ключ до нової техніки». Але деякі дослідження, котрі носили біонічний характер, проводились у США та в СРСР ще раніше, ніж з'явився термін «біоніка» [4, с. 7]. Тому, враховуючи вищесказане і дотримуючись принципу історизму, ми з певністю можемо зауважити, що коріння біоніки — ще в давньому світі.

Біоніка на сучасному етапі — це науковий напрям, що досліджує конструкції та форми, тектонічні структури та технологічні процеси живої природи та їх використання в техніці, архітектурі та дизайні.

Найбільш відповідальним етапом у роботі дизайнера є дослідження біонічних характеристик живої природи. На цьому етапі обов'язково постає питання: які характеристики та засоби обирати, як користуватись можливістю відтворення побудови природних форм у промислових виробках. Головним пізнавальним методом біодизайну є метод функціональних аналогів, або співставлення принципів та засобів формоутворення різноманітних виробів та живої природи.

У біодизайнерському процесі можливе відтворення цікавих природних форм засобами об'ємного моделювання, що виступає не тільки як засіб пізнання законів формоутворення живої природи, але й як інструмент безпосереднього вирішення теоретичних та практичних задач, котрі постають перед дизайнерською біонікою.

Про безпосередній зв'язок між законами розвитку живої природи й сучасним предметним середовищем пише Т. В. Ніколаєва [5]. Виникнення даного зв'язку під час роботи над проектом художник-модельєр порівнює з технічними характеристиками живих об'єктів та створених руками людини промислових виробів і потім робить висновки про доцільність використання у технологічному проектуванні біологічних форм. Аналізуючи природну форму, дизайнер намагається осмислити її тектоніку, яку, при всій її складності, не можна розглядати як випадкове сполучення об'ємів. Гармонійність її розвивається за суворо визначеними законами та принципами. Для сприйняття гармонії, закономірностей побудови, об'ємності природних форм необхідне використання певних засобів пізнання [5, с. 122].

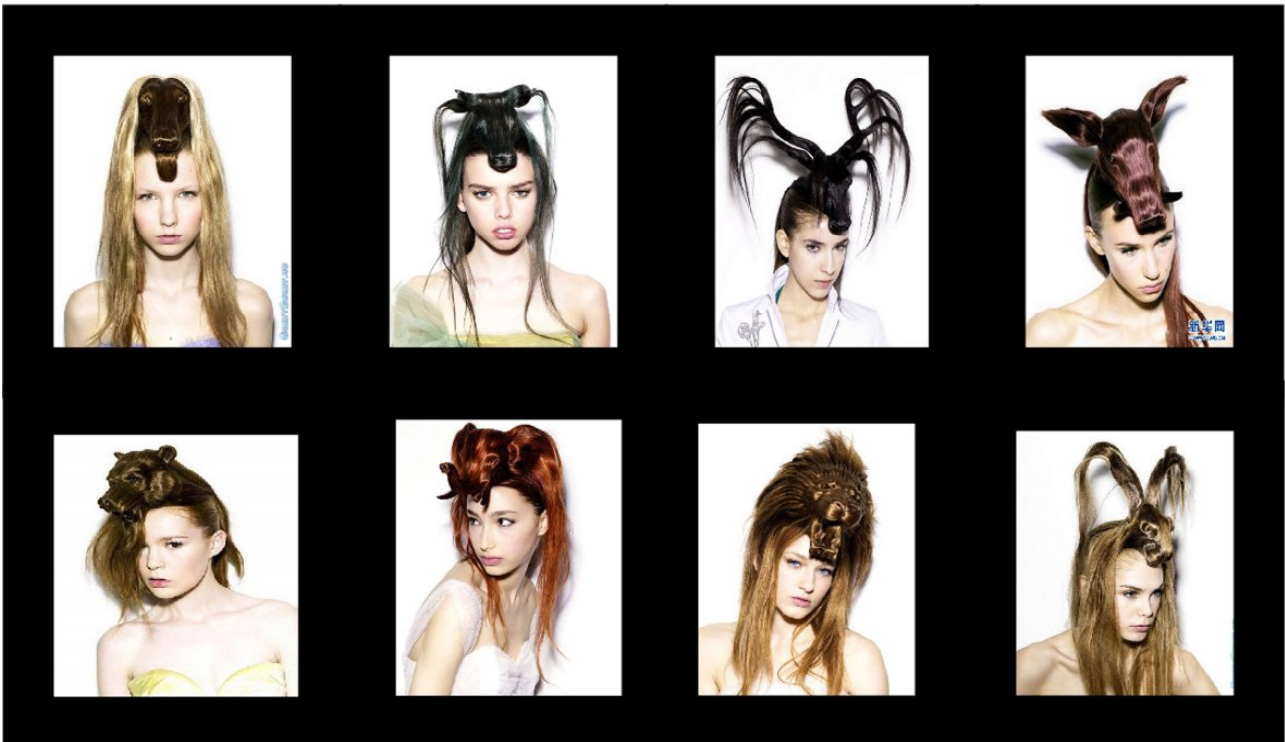

Іл. 1. Порівняльна аналогія між природою та зачісками

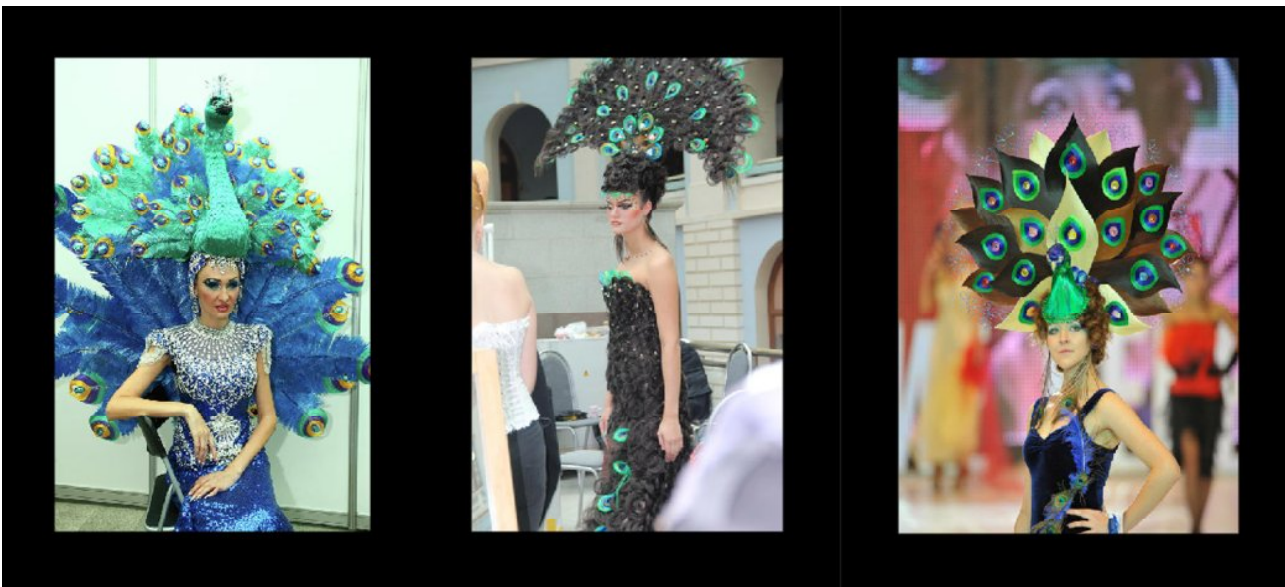
Застосування біоніки в дизайнерській діяльності пробуджує творчу думку, змушує думати, шукати, пізнавати закони природи, а необхідність вивчення біонічних форм для дизайнера підкреслюється ще й тим, що вони масштабно витримані і пропорційно бездоганні, конструктивно і функціонально обумовлені [10].

У контексті нашого дослідження важливо, що, досліджуючи галузі, де проявляються біонічні

основи, ми можемо зазначити: їх прикладів зустрічається безліч, але найбільш вагомими є приклади в архітектурі, живописі, музиці, танці, дизайні одягу та в дизайнерському рішенні композиційної побудови зачісок. Робота над композицією зачіски є процесом індивідуального образного мислення дизайнера. Такий вид діяльності вимагає від фахівця смаку й інтуїції. При проектуванні митець має можливість самовиразитись та розкрити свій творчий потенціал,

Іл. 2. Зачіски-капелюхи від японського дизайнера Нагі Нода

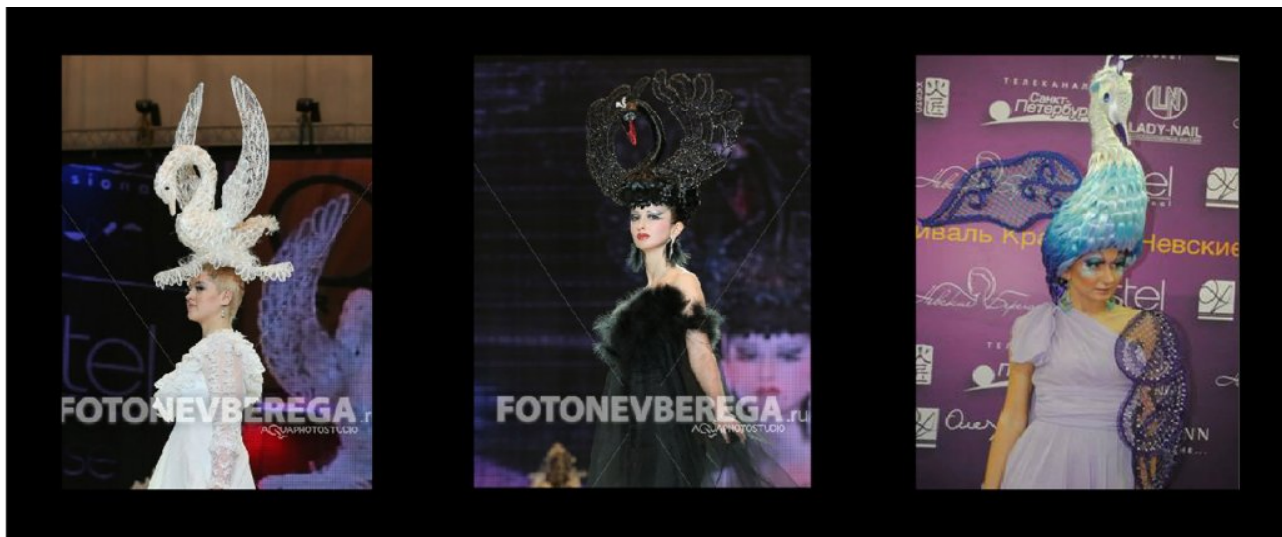
Іл. 3. Зачіски у вигляді павичів, представлені на XVII Чемпіонаті Росії з перукарського мистецтва, декоративної косметики, моделювання та дизайну нігтів

відтворити своє відношення до світу, свій світогляд та художній смак. Працюючи над такими зачісками, дизайнер постійно шукає нове та оригінальне, експериментує з формою, кольором, фактурою.

Досліджуючи тему, ми можемо сказати, що на основі використання форм неорганічної та живої природи було створено багато форм побутових зачісок, які в першу чергу призначені для щоденного носіння, святкового призначення та масового споживання; до таких зачісок належать повсякденні, вечірні та весільні. Інтуїтивно чи осмислено майстрами перукарського мистецтва була створена відома побу-

това зачіска «мушля», що у своїй основі нагадує природне творіння. Сучасні зачіски з плетінням волосся мають назву «колосок», «риб'ячий хвіст», і візуальне порівняння розкриває нам схожість із об'єктами природи. Укладання волосся хвилями порівнюється з мінливими морськими хвилями. Жіноча стрижка «каскад» асоціюється з водоспадом, так само як і чоловіча стрижка «їжак» — із малим звіром з колючими голками, а зачіску з дрібнохвилястим волоссям часто порівнюють із вівцею чи бараном (іл. 1).

Розробляючи зачіску будь-якого призначення та форми, в першу чергу потрібно враховувати осо-

Лл. 4. Зачіски у вигляді лебедів «Вологодские кружева», представлені на Міжнародному фестивалі краси «Невские Берега» в номінації «Фантазійна зачіска»

Лл. 5. Зачіски у вигляді метеликів, представлені на Всеукраїнському конкурсі «You Hair Award» школою професійної майстерності В'ячеслава Дюденка

бливості волосся. Воно має природні параметри (густота, колір, шовковистість) та культурні (зачіска) [9]. Саме ці параметри вагомо впливають на кінцевий результат зачіски, від них залежить, чи зможе дизайнер передати свій задум.

Порівнюючи побутові зачіски з видовищними, ми акцентуємо увагу на головній їх меті — донести ідею задуму автора до глядача. Видовищні зачіски не мають рамок обмежень, вони еклектичні, фантазійні та неординарні. Для деяких майстрів невичерпним джерелом натхнення при створенні видовищних зачісок є живі істоти.

Наприклад, відомого дизайнера із Японії Нагі Нода надихнули на створення зачісок-капелюхів такі тварини як собака, кінь, кабан, олень, ведмідь, лев, заєць та слон.

Тварини є рухомою силою для екстравагантних зачісок-капелюхів. Нагі Нода обрала такий гарний спосіб проявити свою любов і турботу про диких тварин. Такі зачіски у вигляді тварин є відмінною ідеєю для того, щоб спонукати людей обережніше ставитися до дикої природи. Такі фантазійні і трохи моторошні зачіски, створені 2007 року, стали візитною карткою Нагі Нода (іл. 2).

Іл. 6. Зачіски у вигляді квітів, представлені на Міжнародному фестивалі краси в Санкт-Петербурзі «Невские Берега»

Природно, такі зачіски не призначені для повсякденного носіння. Вони більше схожі на твори мистецтва, на моделі з колекцій сучасних дизайнерів моди, які можна одягти раз або два для того, щоби привернути увагу [1].

Аналізуючи роботи Нагі Нода, можемо зауважити, що колекція гармонійна, її елементи підпорядковані один одному. Колекція впливає на глядача, характеризується яскравою образністю, виражає творчу концепцію дизайнера. Дизайнер застосувала для зачісок нетрадиційні форми, експериментуючи з ними та дивуючи глядачів своєю творчістю.

Незмінно притягують погляди людей, викликають неприховане захоплення, захват та цікавість своїм дивовижним зовнішнім виглядом і птахами.

Яскравим прикладом перукарського мистецтва є зачіски у вигляді павичів — символу сяючої слави,

гордості, величі та краси, які у своїй інтерпретації виконані за допомогою штучного волосся. Чарівні декоративні птахи втілені в зачіски професійними майстрами з творчим мисленням та креативними ідеями. Ці фантазійні зачіски були представлені на XVII Чемпіонаті Росії з перукарського мистецтва, декоративної косметики, моделювання та дизайну нігтів. Вони є стилізованими, з додаванням нових властивостей. Художня цінність цих зачісок виражена в повторюванні форми павичів. Ці «птахи» зачаровують своїм об'ємом та неординарністю (іл. 3).

У стародавніх культурах Індії і пізніше в Ірані декоративний птах завдяки розкішному віялоподібному хвосту став символом всевидючого сонця і вічних космічних циклів.

Павичі широко відомі як емблема величі, духовної переваги, ідеального створення. У багатьох

країнах вони вважаються королівськими птахами. У Давньому Римі павич був емблемою імператриці, а індуси взагалі шанують його як священного птаха [6].

Порівнюючи зачіски у вигляді павичів та інших величних птиць, ми з певністю можемо зауважити, що їх кольорове забарвлення заворює своєю різнобарвністю, зачаровує глядача та надихає на створення нових витворів мистецтва.

Не менш величним і граціозним є лебідь. Через шляхетний зовнішній вигляд лебідь вважається естетично привабливим птахом, який уособлює витонченість, грацію, вірність.

Люди здавна шанували цих птахів і вважали символом чистоти та благородства. Романтичний образ лебедя продовжує надихати художників, поетів, музикантів та інших творців прекрасного і в наш час. Серед створених шедеврів — картина «Царівна Либідь» М. А. Врубеля, опера-балет П. І. Чайковського «Лебедине озеро», не менш цікавими в порівнянні є роботи, представлені на Міжнародному фестивалі краси «Невские Берега» в номінації «фантазійна зачіска»: «Вологодские кружева», де майстри виконали фантазійні зачіски у вигляді лебедів, з ажурним плетінням та із застосуванням штучного волосся (іл. 4).

Аналізуючи дані роботи, ми можемо сказати, що зачіски розроблялися за допомогою методу аналогії, що передбачає застосування аналогічних положень для одержання нових ідей. Авторські зачіски у вигляді лебедів мають конструкцію, форма якої аналогічна чарівним живим птахам. Даний метод є найбільш популярним при створенні фантазійних образів або видовищних зачісок.

У природі існує величезна безліч комах, багато з яких мають дуже цікаві та незвичайні форми, які дизайнери зачісок втілюють у своїх роботах.

Метелики, майже безтілесні барвисті створіння, незмінно викликають повітряне відчуття легкості, радості і свободи, уособлюють красу і радість. На Всеукраїнському конкурсі «You Hair Award» школою професійної майстерності В'ячеслава Дюденка були представлені витвори перукарського мистецтва у вигляді метеликів (іл. 5).

Своє бачення краси автори зачісок втілили у життя, поєднуючи в першу чергу яскраві кольори та масивність.

Масивність даних зачісок виражається у щільності заповнення форми крил метеликів. Плавне поєднання елементів зачісок поступово переходить із одного напрямку форми до іншого, чим підкреслює пластику ліній, які створюють цілісну композицію. Кожна лінія зачісок несе своє образно-емоційне навантаження, здійснює різний психологічний вплив на сприйняття форми. Також розроблена форма метеликів є яскравим прикладом дзеркальної симетрії, найбільш простою для сприйняття.

Одним із найяскравіших джерел натхнення є квіти — найчарівніші витвори природи. Квіти відкривають перед людиною можливість пізнавати прекрасне, відчути повноту життя.

Естетична потреба милуватися красою природи притаманна особливо людям творчим. Світ квітів є таємничим і чудовим, він надихає та спонукає творчий потенціал. Квіти можна назвати тим творчим потенціалом, про який ми зазначали раніше, їх представляли майстри різних країн на Міжнародному фестивалі краси в Санкт-Петербурзі «Невские Берега». Безліч квітів із волосся зачаровували глядачів у різні періоди проведення цього конкурсу, ніхто не залишався байдужим. Адже лише квіти можуть передавати багатство природи у своїх формах та забарвленні.

Аналізуючи ці зачіски, ми можемо сказати, що в них добре виражена і продумана ідея задуму. Красу і виразність вдало підкреслює кожна індивідуальна форма, знайдене необхідне сполучення компонентів, характер їх супідрядності і доповнення одного іншим, завдяки чому виявлена художня образність.

У своїх роботах над зачісками у вигляді квітів, дизайнери використовували особливий вихідний матеріал — волосся, поєднуючи його з технічними прийомами, що дозволило здійснити задум. Характерною ознакою розроблених зачісок є те, що кожен їх окремий елемент не існує ізольовано, а знаходиться в оточенні і взаємозв'язку з іншими елементами форми.

Колорит квітів розкриває перед нами барвисте багатство світу. Між гармонічним сполученням кольорів зачісок і квітів існує зв'язок, кожен насичений колір знаходиться у певній взаємодії і передає глибину чи об'єм зачіски.

Таким чином, квіти природи майстри втілили в чарівні витвори перукарського мистецтва (іл. 6).

Саме такий захоплюючий «світ природи» з його неординарними та фантазійними рішеннями демонструють майстри глядачам на міжнародних та вітчизняних конкурсах і фестивалях перукарського мистецтва: «Кубок Євразії», «Невские Берега», «Кришталевий Янгол», «Кубок Києва», «Всеукраїнський Фестиваль молодих дизайнерів зачіски та стилю», «Перлина Надроссія», «Чемпіонат України з перукарського мистецтва, нігтьової естетики та макіяжу», «Зірка Естель».

Розвиток майстерності дизайнерів зачісок — це історичний процес, у якому кожне нове покоління увібрало досвід своїх попередників, їхні досягнення і намагалося створити щось нове, небувале, задовольняючи смаки й потреби клієнтів. Конкуренція між майстрами перукарського мистецтва за всіх часів була і є умовою розвитку майстерності. Тому проведення конкурсів професійного спрямування стало відкритою формою змагань, розвитку майстерності учасників конкурсів, а також джерелом нових ідей та напрямів розвитку моди.

Щоб максимально яскраво продемонструвати свій задум і привернути увагу глядачів-професіоналів до нового рішення, дизайнер дещо перебільшує деталі, чітко фіксуючи їх, тобто показуючи новий силует і форму у статичному вигляді [2]. Саме нові

силуети зачісок з'являються завдяки біоформам, в сучасній індустрії моди у вищезазначених конкурсах та фестивалях, вони привертають увагу, надовго залишаються у пам'яті, викликають бурхливі емоції. Лише такі зачіски передають красу природи і трансформують зовнішній і внутрішній світ як майстра, так і глядача.

Висновки. Отже, проведене дослідження дає підстави стверджувати, що використання природи в процесі художньої побудови побутових чи видовищних зачісок розвиває уяву, пробуджує творчу думку, примушує думати, шукати, пізнавати закони природи.

Тому у своїй професійній діяльності дизайнери мають можливість вивчати природні форми та відбирати найбільш цікаві для того, щоб у подальшому стилізовано імітувати їх у своїх витворах, акцентуючи увагу на головну ідею, розробляючи композиційну побудову та засоби технологічної реалізації, виготовлення декоративних елементів, підбір одягу, аксесуарів, макіяжу та зачісок побутового і видовищного призначення.

Таким чином, бачимо, що розвиток перукарського мистецтва в сучасній індустрії моди тісно пов'язаний із процесом дослідження біонічних характеристик живої природи і втіленням їх у композицію зачіски.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Пошуки нових біонічних формоутворень та технологій виконання зачісок мають бути продовжені задля застосування у теоретичних дослідженнях та для практичного розвитку і створення конкурентоспроможної вітчизняної індустрії моди.

Література:

1. Зрелищные прически от CORCORZ коллекция 2013 ASTRO HIGH [Електронний ресурс] / [MASICHKA_MARINA]. — 2013. — 18 апреля. — Режим доступа : <http://parikmaherov.net/materialy/novosti-mira-voles/zrelischnyepricheski-ot-corcorz-kolekcija-2013-astro-high.html> (дата звернення : 26.07.2017). — Назва з екрана.
2. Конкурси перукарів як форма розвитку професійної майстерності [Електронний ресурс] : реферат // BR.com.ua. — Режим доступа : <https://www.br.com.ua/referats/Culture/29326.htm> (дата звернення : 26.07.2017). — Назва з екрана.
3. Лебедева Ю. С. Архитектурная бионика [Текст] / Ю. С. Лебедева, В. И. Рабинович, Е. Д. Положай. — М. : Стройиздат, 1990. — 268 с.
4. Литинецкий И. Б. Бионика [Текст] : учеб. пособие / И. Б. Литинецкий. — М. : Просвещение, 1976. — 336 с. : ил.
5. Николаева Т. В. Тектоника формообразования костюма [Текст] : навчальн. посіб. / Т. В. Николаева. — К. : Арістей, 2007. — 224 с.
6. Павлин в китайском изобразительном искусстве [Електронний ресурс]. — Режим доступа : <http://blog.i.ua/user/528414/1265340> (дата звернення : 26.07.2017). — Назва з екрана.
7. Пригодін М. Д. Біонічний екодизайн і екологічні аспекти при проектуванні промислових виробів [Текст] / М. Д. Пригодін // Вісник ХДАДМ. — 2011. — № 1. — С. 46–48.
8. Шандренко О. М. Біонічний дизайн в контексті сучасних наукових досліджень [Текст] / О. М. Шандренко, А. В. Кіриллова // Вісник КНУКіМ : зб. наук. пр. Серія : Мистецтвознавство. — 2014. — Вип. 30. — С. 124–129.
9. Шерман О. Волосся як візуальний компонент іміджу лідера : діахронія, синхронія, гендер [Текст] / О. Шерман // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. — 2014. — № 4. — С. 61–70.
10. Яковець І. О. Використання методів дизайнерської біоніки в навчальному процесі (на прикладі підготовки студентів спеціалізації «промисловий дизайн» в Черкаському державному технологічному університеті) [Текст] / І. О. Яковець, Н. М. Чугай // Вісник ХДАДМ. Мистецтвознавство. Архітектура. — 2010. — № 4. — С. 61–70.

References:

1. MASICHKA_MARINA. (2013, April, 18). *Zrelischnyye pricheski ot CORCORZ kolekcija 2013 ASTRO HIGH* [Spectacular Hairstyles from CORCORZ Collection 2013 ASTRO HIGH]. Retrieved from <http://parikmaherov.net/materialy/novosti-mira-voles/zrelischnyepricheski-ot-corcorz-kolekcija-2013-astro-high.html>. (In Russian).
2. Konkursy perukariv yak forma rozvytku profesijnoyi maysternosti [Competitions of Hairdressers as a Form of Development of Professional Skills]. *BR.com.ua*. (1999–2017). Retrieved from <https://www.br.com.ua/referats/Culture/29326.htm>. (In Ukrainian).
3. Lebedeva, Yu. S., Rabinovich, V. I., Polozhay, Ye. D. (1990). *Arkhitekturnaya bionika* [Architectural Bionics]. Moscow : Stroyizdat. (In Russian).
4. Litnetskiy, I. B. (1976). *Bionika* [Bionics]. Moscow : Prosveshcheniye. (In Russian).
5. Nikolayeva, T. V. (2007). *Tektonika formoutvorennya kostyuma* [Tectonics of the Formation of a Suit]. Kyiv : Aristey. (In Ukrainian).
6. *Pavlin v kitayskom izobrazitelnom iskusstve* [Peacock in Chinese Fine Arts]. (n. d.). Retrieved from <http://blog.i.ua/user/528414/1265340>. (In Russian).
7. Pryhodin, M. D. (2011). Bionichnyy ekodyzayn i ekolohichni aspekty pry proektuvanni promyslovykh vyrobiv [Biological Ecodesign and Environmental Aspects in the Design of Industrial Products]. *Visnyk KHDADM — Bulletin of KSADA*, 1, 46–48. (In Ukrainian).
8. Shandrenko, O. M., Kirillova, A. V. (2014). Bionichnyy dyzayn v konteksti suchasnykh naukovykh doslidzhen [Bionic Design in the Context of Modern Scientific Research]. *Visnyk KNUKiM*, 30, 124–129. (In Ukrainian).
9. Sherman, O. (2014). Volossya yak vizualnyy komponent imidzhu lidera : diakhroniya, synkhroniya, hender [Hair as a Visual Component of the Leader's Image : Diachrony, Synchrony, Gender]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filosofsko-politohichni studiyi — Visnyk of Lviv National University. A series of philosophical and political studies*, 4, 61–70. (In Ukrainian).
10. Yakovets, I. O., Chuhay, N. M. (2010). Vykorystannya metodiv dyzaynerskoyi bioniky v navchalnomu protsesi (na prykladi pidhotovky studentiv spetsializatsiyi "promyslovy dyzayn" v Cherkaskomu derzhavnomu tekhnolohichnomu universyteti) [The Use of Methods of Designer Bionics is in an Educational Process (on the example of preparation of students of the specialization "industrial design" at the Cherkassy State Technological University)]. *Visnyk KHDADM. Mystetstvoznnavstvo. Arkhytektura — Bulletin of KSADA. Art studies. Architecture*, 4, 61–70. (In Ukrainian).